

Ivan Petrinović i Stanko Belobrajčić

100 GODINA DRUŠTVA IMENA ISUSOVA U DRIVENIKU¹

Prigodom 100. godišnjice osnutka i rada Društva imena Isusovoga u Driveniku potrebno je obnoviti uspomene na vrijeme i događaje i naravno, ljude koji su utjecali na njegovo osnivanje u dalekim zemljama Sjeverne Amerike kao i na preseljenje Društva iz Amerike u domovinu.

Poznato je da su kretanja naših ljudi prema Americi započela 1890.g. Zbog društvenih i socijalnih prilika mnogi naši ljudi, vrsni zidari, napuštali su svoja ognjišta i tražili posao na prostorima od Atlantika do Pacifika, ponajviše oko St. Louisa. Zbog teškoća komuniciranja s novom okolinom, naši su se ljudi u vrijeme zimskog mirovanja građevinskih poslova međusobno dogovarali o svom statusu u novom prostoru. U tome su se ugledali i na druge narode, koji su se radi lakšeg prilagođavanja novim uvjetima života, međusobnog druženja i nastupa udruživali u nacionalne grupe i saveze. Tako su i naši iseljenici razmišljali o osnivanju društva, kako bi se lakše međusobno potpomagali u bolesti i nevolji, te radosti i veselju.

Druge nedjelje u siječnju davne 1905. osnovali su UZAJAMNO PODUPIRAJUĆE DRUŠTVO IMENA ISUSOVA uz mjesečnu članarinu od 1.- \$. Sastavili su Pravilnik tj. Statut, izradili zastavu kao simbol Društva te značke za članove Društva. Značke su imale s jedne strane hrvatsku zastavu sa zlatotiskom sunca, a s druge strane crni veo sa zlatotiskom sunca. Zastava se isticala u svim svečanim prilikama i na skupštinama, kao i kod posjeta drugim sličnim društvima, te na pogrebu člana. Imala je simbole Imena Isusovoga istkane u zlatovezu, a kao skupocijenu vrijednost nosio ju je određeni zastavnik uz propisani ceremonijal.

Kako su članovi Društva bili pretežno mještani Drivenika, većina s dobrim poslom i zaradom, to su mogli svakih 2 do 3 ili 4 godine posjetiti svoj rodni kraj i prenijeti iskustva organizacije Društva u dalekoj Americi. Oni su uskoro ostvarili odluku skupštine da se sjedište Društva prenese u domovinu,

¹ Izvještaje gosp. Ivana Petrinovića i gosp. Stanka Belobrajčića o radu Društva objedinila je gđa Branka Plišić, a u Vinodolskom zborniku ih objavljujemo uz stanovite manje izmjene.

u Drivenik. Razmišljali su i o gradnji vlastite zgrade, iz sredstava članarina i donacija te se uskoro i ova ideja ostvarila.

Zna se da je prvi predsjednik Društva u domovini, tj. Driveniku bio župnik Nikola Čorak, a nakon njega Mihovil Belobrajić, Stjepan Klarić, pa Jožica i Luka Petrinović, za kojeg se pretpostavlja da je bio i na osnutku Društva u Americi 1905. Na čelu Društva bio je predsjednik, a predsjedništvo su sačinjavala osmorica članova s perovođom – tajnikom. Sastajali su se svake prve nedjelje u mjesecu i rješavali tekuća pitanja. Pomagali su i podupirali svoje članove, te se kao pogrebninu isplaćivalo 1.000.-din., a bolesnom članu pomoć u novcu.

Tridesetih godina prošlog stoljeća pod predsjedanjem predsjednika Društva Luke Petrinovića, koji je tada bio i načelnik općine, san "merikana" o vlastitom domu dobiva svoje temelje na terenu bivše ciglane, do zgrade općine, ispred dva jablana uz cestu. Zbog financijske nesigurnosti, Društvo je svoj novac povuklo iz Prve hrvatske štedionice, te ga brzo investirao u gradilište budućeg doma. Drvena građa je dobavljena iz šumskog zaleđa Drivenika, pjesak iz Melnica, a kamen ispod Kaštela. Projektiranje i proračun troškova izradio je Ivan Jerčinović (Karlinkin) koji je vodio i radove. Dom su zidali domaći majstori Grga i Miha Jerčinović, Petar Domijan, Miha Belobrajić i mnogi drugi.

Nakon postavljenih temelja upriličena je velika fešta, te je tom prigodom položen kamen temeljac sa zapečaćenim dokumentom o svim podacima. Gradjevini je kumovao dr. Car iz Crikvenice, veliki prijatelj Društva koji je priložio darovnicu od 2.000.- din. Gradnju je blagoslovio župnik Nikola Čorak uz koncelebraciju župnika Andrije Pobora, člana Društva. Svečanost je uveličala limena glazba iz Crikvenice. Po sjećanju Ivana Petrinovića, bilo je to najvjerojatnije 1932. kad je on bio 10-12 godišnji dječak. Feštu je prekinula bura koja je naglo zapuhala i potjerala sve sudionike s livade u gostionicu "Kod Matića".

Gradnja doma je uz vrsne majstore brzo napredovala. Novoizgrađeni Dom se ubrzo počeo koristiti za zabave na Dan imena Isusovoga, za prikazivanje amaterskih igrokaza i svirku tamburaša za uveseljavanje i razonodu. Kao svirači i organizatori isticali su se mjesni tamburaši: Berto, Makso i Ivan Jerčinović, Mate Plišić, Vlado, Milan, Danko i Stipan Jerčinović, svi iz Zagrada,

zatim barjaktari, Stipan Milić i Pavao Kuril, ugostitelji Juraj Plišić, Božidar Jurčić i Andre Bruketa, učitelj Ružić kao organizator priredbi i Perica Klarić kao kritičar svega organiziranog i ostvarenog. Društvo imena Isusovoga je za svog postojanja bilo nositelj razvoja mjesta i okupljanja mještana, imalo je svoje društvene prostorije, djelovala je tamburaška sekcija, a održavana je i veza sa susjednim mjestima.

Milozvučni tonovi tamburica i razdragane pjesme zatomile su ratne 40-te, kada Dom postaje skladište talijanskoj vojsci, a inventar Društva je morao biti preseljen u crkvu. U ratnim i poznatim poslijeratnim okolnostima rad Društva zamire, jer je bilo je zabranjeno. Dom imena Isusovoga postaje Dom kulture, s proširenim prostorom za pozornicu i mjesni ured, te ugostiteljstvo.

Moralo je proći dosta vremena da se stvore povoljni uvjeti za obnavljanje rada i djelovanja Društva, zaustavljenog Drugim svjetskim ratom i poslijeratnom komunističkom vlašću. Uspostavljanjem naše slobodne i nezavisne države, 90-tih godina stvorena je druga klima, pa se brzo probudila stara pritajena želja za obnovom Društva. Inicijator obnove Društva pod izvornim imenom i statutom, bio je gosp. Ivan Plišić koji je okupio grupicu istomišljenika. Uz spomenutog "spiritis movensa" Ivana Plišića bili su tu: Stipan Jerčinović, Ivan Kružić, Ivan Klarić, Mate Jerčinović i Stanko Belobrajčić. Stari Statut društva nije više bio aktualan pa je prilagođen vremenu i planiranom novom djelokrugu rada Društva u svrhu dobrobiti mjesta.

Prvi javni sastanak obnovitelja Društva u proširenom broju zbio se o Martinji, 11. studenog 1993. kada su dogovorene nove smjernice rada Društva. Dana 15. prosinca 1993. je u domu održana Osnivačka skupština Društva, kojem je pristupilo 42 mještana. Prihvaća se novi Statut i biraju članovi predsjedništva: predsjednik Stanko Belobrajčić, dopredsjednik Ivan Plišić, tajnik Mate Jerčinović i rizničar Ivan Petrinović. Prema propisu Društvo je registrirano kao udruga 6. siječnja 1994., a već 9. siječnja održana je prva redovna godišnja skupština i potvrđen izbor predsjedništva i članova vijeća. Odaziv mještana je bio izvrstan. Poletan rad Društva se ubrzo potvrdio proslavom zaštitnika župe i mjesta, sv. Dujma, prvi puta nakon dugo godina. Nakon svečane sv. mise uz Katedralni zbor, organizirana je izložba starih misnica i sakralnih predmeta nađenih u župnom dvoru i crkvi sv. Stjepana, te raznih dokumenata. Na kraju je priređen domjenak i zabava. Takav sadržaj proslava sv. Dujma zadržao se svih narednih godina uz potporu drugih udruga i MO. Broj članova Društva uvećao do 120 članova. Danas je njegov broj oko 100 članova koji redovno plaćaju članarinu od 24.-kn godišnje.

Nakon obnove rada Društva javila se potreba za vlastitim prostorom. Koncem 1994. Društvo se kao beskućnik gotovo bespravno useljava u zatvorenu i pomalo devastiranu školsku zgradu, koju obnavljaju članovi Društva, ali Općina donosi odluku o davanju školske zgrade u najam poduzeću "Ceste" i

izbacuje Društvo na ulicu. Do ponovnog useljenja u svoje prostorije Društvo se koristilo privatnim prostorom Julija Petrinovića, koji je bio i osnivač i pokrovitelj Društva.

Uz sve poteškoće Društvo razvija vrlo dobru aktivnost. Najviše se založilo na obnovi crkve sv. Stjepana. Kameni pod, ispod kojeg su na inicijativu Društva provedena arheološka istraživanja, privremeno je za Dujmovu 1995. pokriven daskama. Kasnije su postavljene kamene ploče, te je uz stare originalne grede na oltaru ovo postao prekrasan izložbeni prostor. Danas na oltaru visi originalni crtež poznatog slikara M. Klementa Crnčića: Drivenik, poklon gosp. Razmilića iz Splita, na što je bio potaknut člankom o Dujmovi u "Slobodnoj Dalmaciji".

U prostoru crkve Društvo je o Dujmovi organiziralo mnoge izložbe, među kojima izložbu radova driveničkih slikara–amatera: Marinka Jerčinovića, Martina Klarića i Bera Ahela uz slovo poštovanog akademika Dr. Fučića. Priказani su radovi Ivana Balažević i njegova mapa Tragom Frankopana, zatim slike Ivana Belobrajuća o Domovinskom ratu i drvene skulpture. Društvo se izložbom primorskih slikara pridružilo proslavi 500. obljetnice rođenja Julija Klovića, u organizaciji Vinodolske općine. Izlagao je i Marijan Mavrić svoje primorske pejzaže, a organizirana je i prekrasna izložba sakralnih predmeta iz župe, te izložba starih fotografija.

Društvo skuplja i financijska sredstva za restauraciju starih drvenih orgulja. Zlatne ruke Stanka Jerčinovića zamjenile su stare dotrajale dijelove novima. Zahvaljući njemu ponosno slušamo tonove već zaboravljenih orgulja na svečanim sv. misama, uz sudjelovanje Katedralnog zbora, Crkvenog zbora sv. Lucije iz Kostrene, te povremenim orguljaškim koncertima. U crkvi, pred oltarom, su dvije u Zagrebu obnovljene sakralne slike, te zastava Kraljice Hrvata, rad M. Mavrića, koju je poklonio gosp. Mika Šnjarić. Zalaganjem članova Društva, posebno Ivana Kružića i Mate Jerčinovića, uz sufinanciranje Općine obnovljen je krov, nabavljene su nove stolice i tepih. Vrata za zvonik dar su Ane i Ivana Jerčinovića "merikana", a vrata na župnom dvoru darovao je Ivan Klarić Plević. Crkvena zvona zbog udara gromova zahtijevaju česte popravke vrijednih ruku Božidara Novakovića.

Kalvarija je povijesno vrijedan spomenik, pa je obnovljen zahvaljujući donatorima. Postavljeno je novo drveno raspelo, rad vrijednih ruku Ivana Klarića, donatora hrastovih greda. Nedovršena zgrada mrtvačnice tražila je opet poticaj Društva koje je uspjelo pokrenuti Općinu da odobri sredstava za njezin završetak. Zahvaljujući radnim akcijama i sufinanciranju Društva uvedeni su voda i telefon i u Gradu. Zapuštena stara škola, trebala bi predstavljati uzoran ugostiteljski objekt pa tu nalazimo naš daljni poticaj rada zbog problematičnog ugovora sklopljenog između najmoćnijeg i Općine.

Gradina kao povijesno–turistička atrakcija mami mnoge znatiželjnike, ali im ne pruža adekvatan sadržaj, pa i tu vidimo prostor za naš rad. Prilaz Gra-

du i groblju se održavao isključivo radnim akcijama u kojima su sudjelovali naši članovi: Ivan Kružić, Stipan Jerčinović, Mate i Toma Jerčinović, Ivan Petrinović, Andre Petrinović, Belobrajčić, Fran Bruketa, Vinko Šimić, Ivan Klarić, Miro Jerčinović, Slavko Klarić, Branko Ivošić, Ivica Cerović i drugi, uz budno oko Bože Novakovića, snimatelja i autora svih video-zapisa s Dujmove. U jednoj od akcija zasadili smo i čemprese oko mrtvačnice te prema groblju.

Statutarna obveza Društva je očuvanje naše prirodne, povijesne i kulturne tradicije i baštine. Taj cilj je prekrasno i jednostavno objedinio prijatelj našeg Društva, dr. Branko Fučić u svom vodiču kroz Drivenik. To je vrijedan dokument o našem Gradu, malog formata, "da stane u džep košulje", pitkog stila i kratkih rečenica "da se pročita putem do grada" kako je to objasnio sam Fučić. U Domu imena Isusova promovirana je knjiga poznatog Driveničana profesora Jula Petrinovića, te knjige enologa Ivana Sokolića i gosp. Lesingera, iz Katoličkog bratstva Branimir iz Voloskog, o zdravlju bilja, zatim predavanje gosp. Gržičića iz Crikvenice o Juliju Kloviću i gosp. Tadeja o uzrocima iseljavanja naših starih.

Izleti i hodočašća su zabavniji dio u radu Društva. Putovalo se u Zagreb, Mariju Bistricu, Košljun, Krasno, Sv. Goru, Cres, Rab, Bled, zahvaljujući kompletnom sponzorstvu Slavka Klarića, te Istru uz posebno iskazanu čast: vodstvo gosp. akademika dr. Branka Fučića.

Svi ovo govori da je Društvo puno učinilo, naravno uz financijsku i inu potporu Općine Vinodolske, Mjesnog odbora, Bočarskog kluba, te drugih udruga i mnogih sponzora.

Mnogi članovi više nisu s nama, no mi se sjećamo njihove ljubavi, duše i požrtvornosti za Drivenik te pozivamo sve da ih upamtimo i slijedimo njihovu brigu za svoj rodni kraj. Odajemo im poštovanje, prije svega začetniku novog starog Društva Ivanu Plišiću, donedavnom vrijednom i požrtvornom predsjedniku Društva, Mati Jerčinoviću, članu Predsjedništva Stanku Jerčinoviću, Beri Ahelu i ostalim članovima Društva koji su nas prerano napustili.

Društvo imena Isusova je 17. rujna 2005. svečano proslavilo svoju stotu obljetnicu djelovanja od 1905. do 2005. godine. Tim povodom su članovi Društva na svom domu postavili memorijalnu mramornu ploču, kao podsjetnik i poticaj za daljni rad na očuvanju i promicanju Drivenika.

Sažetak

Prilikom proslavljanja stogodišnjice osnivanja Društva imena Isusova, u Driveniku je održana svečanost na kojoj su se sudionici podsjetili na osnivanje Društva 1905. godine, privremeni prestanak rada, te obnavljanje 1993., kao i brojne aktivnosti Društva nakon obnove sve do danas.

Ključne riječi

Društvo imena Isusova, Drivenik, obnova rada

Summary *Ivan Petrinović and Stanko Belobrajić*
One hundred years of the Society of Jesus in Drivenik

During the celebration of the one hundred year anniversary of the founding of the Society of Jesus in Drivenik there was a ceremony where we were reminded on the founding of the Society in 1905, its temporary cessation of work and their revival in 1993 as well as their activities till today.

Keywords

Society of Jesus, Drivenik, revival of activities

Autori

Ivan Petrinović i Stanko Belobrajić, Drivenik, članovi Društva imena Isusova